

Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek: het vervolg projectplan – deliverable 2 (PTL10.982)

Dit projectplan is een kopie van hoofdstukken 5 en 6 uit de rapportage 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek'

Aan deze rapportage hebben bijgedragen:

Breda University of Applied Sciences: Nina Nesterova & Hans Quak

HAN University of Applied Sciences: Enide Bogers, Dennis Moeke & Reinder Pieters

Hogeschool Rotterdam: Nick van den Band & Ron van Duin

TLN: Anne-marie Nelck, Provincie Gelderland: Joost Roeterink, Logistiek makelaar: Freek Boele

Auteur voor correspondentie:

Hans Quak
quak.h@buas.nl

Vooraf

Een kort woord vooraf, met betrekking tot de deliverable die u nu leest.

Het gehonoreerde voorstel 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek' belooft een tweetal deliverables:

- Deliverable 1, met daarin rapportage (activiteiten en resultaten overzichten)
- Deliverable 2, met daarin een projectplan.

De rapportage 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek – deliverable 1 (PTL10.982)' bevat beide beloofde deliverables. De deliverable die u nu leest 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek: het vervolg projectplan – deliverable 2 (PTL10.982)' is een kopie van de vervolgplannen zoals die in de hoofdstukken 5 en 6 van 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek – deliverable 1 (PTL10.982)' worden beschreven (waarbij hoofdstuk 1 in deze deliverable overeenkomt met hoofdstuk 5 in 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek – deliverable 1 (PTL10.982)' en hoofdstuk 2 met hoofdstuk 6.

1. Verbeteren onderwijs stedelijke logistiek – gezamenlijkheid

Op basis van de inventarisatie van 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek – deliverable 1 (PTL10.982)' hebben we een aantal plannen gemaakt om de komende periode gezamenlijk op te gaan pakken. Qua mate van concreetheid verschillen de plannen, maar in de basis is afgesproken hierin verder te gaan – waarbij we vooral ook proberen direct praktisch te starten (ook als dit maar een beperkt deel van het hele plan omvat).

De hoofdstukken 1 en 2 zijn de plannen waar we mee verder gaan, gedurende de komende tijd worden deze concreter, en zullen ze ook wijzigen – afhankelijk van de behoefte, maar ook door bijvoorbeeld (interne, of externe) financieringsmogelijkheden. Binnen de bestaande samenwerking in het KennisDC is in het nieuwe kennisakkoord¹ 'Logistiek in de leefbare stad' één van de maatschappelijke thema's waarop de deelnemende hogescholen op willen samenwerken. In het ambitieplan² wordt de ambitie uitgesproken om gezamenlijk te komen tot programma's. Hierin wordt ook een eerste aanzet gemaakt over hoe we op de verschillende maatschappelijke thema's tot learning communities en living labs kunnen komen, waarin we als hogescholen samenwerken in onderzoek, onderwijs met zowel het werkveld als de maatschappij. De onderstaande plannen moeten in samenhang met deze ambities worden gezien; waarbij we in dit onderzoek vooral inhoudelijk kijken naar waar en op welke wijze w, als hogescholen, gezamenlijk aan stedelijke logistiek kunnen werken, qua onderwijs (hoofdstuk 1) en onderzoek (hoofdstuk 2, al is het niet zo strikt gescheiden en zit er overlap tussen de hoofdstukken), gaat het in de vormgeving van de samenwerking (zie Ambtieplan) meer over de manier waarop we dit ook kunnen financieren en bestendigen. In deze rapportage gaan we daar dus niet specifiek op in.

1.1 Afstudeertafels en verkorte inhoudelijke module

Binnen het het kennisDC wordt gezamenlijk op een aantal thema's al gewerkt met afstudeertafels. Een voorbeeld hiervan is de afstudeertafel zorglogistiek, zie Kader 1.

Kader 1 Voorbeeld van een afstudeertafel en wat er gebeurt: Zorglogistiek (van Poppel ea, 2019)

In de landelijke Afstudeertafel Zorglogistiek komen afstudeerders van diverse hogescholen drie maal bijeen om van elkaar te leren, maar ook van hun wederzijdse hogeschoolbegeleiders en hun begeleiders in de zorg. Deze afstudeertafel is bedacht en georganiseerd door het KennisDC Logistiek, als antwoord op terugkerende vraagstukken in afstudeerprocessen in de zorg. Vanuit de vraag of dit concept uitgerold zou moeten worden naar andere sectoren naast de zorg, heeft het KennisDC onderzocht wat volgens de deelnemers van twee voorgaande studie jaren de ervaringen, de succesfactoren en mogelijke verbeteringen zijn. Uit het onderzoek is gebleken dat het concept waardevol is voor het leerproces van de betrokken studenten, zorgbegeleiders en docenten, door de feedback, discussie en interactie tussen hen. Op termijn ligt er een kans voor versterking van de landelijke kennisinfrastructuur waarin logistieke opleidingen, KennisDC's Logistiek en bedrijven/organisaties participeren. De drie groepen deelnemers hechten allen waarde aan de afstudeertafel als extra faciliteit die geboden wordt voor de ontmoeting en voor de mogelijkheid om kennis en ervaringen te delen.

¹ Namelijk: Onderzoeksagenda: Kennisakkoord Logistiek Lectorienplatform van het Centre of Expertise: KennisDC Logistiek, draft – zoals aangeboden aan Topteam Logistiek (dd. 8-10-2020).

² Het ambitieplan (vanuit het KennisDC logistiek, waarin niet alleen de lectoren vanuit het kennisakkoord, maar ook LPL en KDC managers vertegenwoordigd zijn) is ook aangeboden aan het Topteam Logistiek (dd. 8-10-2020).

De aanbevelingen richten zich vooral op concrete aandachtspunten bij de voorbereiding, uitvoering en nazorg, gericht op de te nemen activiteiten en het creëren van optimale voorwaarden voor actieve deelname van alle betrokkenen.

Rond het thema stedelijke logistiek kunnen we ook een dergelijke afstudeertafel organiseren, waarin studenten van verschillende hogescholen, docenten en begeleiders met elkaar in discussie kunnen gaan en kunnen leren van elkaar. Het idee is in eerste instantie komende afstudeerperiode te zien welke studenten samen te brengen zijn op dit onderwerp.

Concrete actie: hogescholen inventariseren welke studenten op dit onderwerp afstuderen en een eerste afstudeertafel wordt georganiseerd (volgens KDC model). Afstudeertafels rondom het thema “stedelijke logistiek” opzetten. Met andere woorden, afstudeerders die vanuit de verschillende hogescholen bezig zijn het thema “stedelijke logistiek” kennis en ervaring laten uitwisselen. Bijvoorbeeld tijdens een tweetal events, waar we ook de minorstudenten en de betrokken lectoraten een podium kunnen geven.

Naast de afstudeertafels plannen we een inhoudelijke module, op basis waarvan een student (afstudeerder of stagiair) in een korte tijd inhoudelijk op de hoogte kan komen van wat er speelt rond stedelijke logistiek. De aanpak om tot deze inhoudelijke module te komen is als volgt: we gebruiken in eerste instantie beschikbare online cursussen (zie MOOC van TU Delft, en CIVITAS cursus) aangevuld met beschikbare webinars (vanuit Topsector Logistiek, of SPES) die online staan om op bepaalde onderwerpen in korte tijd meer te leren. Deze aanpak is dus gewoon te starten met wat beschikbaar is samen te brengen (en te houden) op een locatie (qua links) en vandaaruit later eventueel zelf modules toe te voegen als er bepaalde onderwerpen ontbreken.

Concrete actie: links naar online cursussen en webinars worden verzameld en korte inleiding per webinar (met betrekking tot onderwerp en mogelijk leerdoel) wordt toegevoegd op een centrale locatie.

Een toevoeging op deze concrete actie is de wens om te komen tot een database met of bundeling van lesmateriaal ten behoeve van stedelijk distributie onderwijs; er wordt veel gepubliceerd over stedelijke distributie, variërend van projectbundels, wetenschappelijke artikelen, rapporten tot aan opinie/praktijk artikelen op (vak)websites. Meerdere hogescholen en bedrijven publiceren, maar een goede bundeling op één plaats is er nog niet. Dit maakt het arbeidsintensief om continue te speuren naar het meest actuele en benodigde lesmateriaal om in te zetten. Hier ligt dus een winst voor docenten die zich met het vakgebied bezighouden. Hiervoor wordt gekeken naar de mogelijkheid om een en ander te delen in een gezamenlijke omgeving (bv. teams, of dropbox).

1.2 Minor stedelijke logistiek

Er is op dit moment geen minor die zich helemaal richt op stedelijke logistiek; in hoofdstuk 2 beschreven we de minoren bij onder andere de HvA, HR en BUAs waar stedelijke logistiek wel expliciet in wordt meegenomen. Het opzetten van deze minoren voor studenten van andere hogescholen is een eerste mogelijkheid om op dit onderwerp meer te doen voor studenten van andere hogescholen. Daarnaast is er de mogelijkheid om gastcollege's te geven in de verschillende minoren vanuit de verschillende hogescholen. Dit zijn zaken die eigenlijk direct kunnen (of al gebeuren). Maar dit zorgt nog niet voor een gezamenlijke minor.

Concrete actie: volgend jaar zijn er vanuit de Topsector Logistiek wellicht middelen (vouchers) beschikbaar die ook inzetbaar zijn voor verdere verkenning om tot gezamenlijke minor op het gebied van stedelijke logistiek te komen. De gedachten die nu speelt is om in eerste instantie

vanuit een aantal minoren op verschillende hogescholen een aantal modules te kunnen aanbieden die gezamenlijk tot het benodigde aantal ECTS punten komen. Hierbij zouden studenten, op een soort a la carte wijze, verschillende korte stedelijke logistiek modules vanuit verschillende hogescholen kunnen kiezen om zo echt meer te leren van dit onderwerp. Hoe dit precies vorm gegeven moet worden, denk aan modules die beschikbaar worden gesteld per hogeschool, maar ook aan hoe het geregeld wordt qua financiën (tussen hogescholen) en controle, moet hierin ook worden uitgewerkt. Voor de korte termijn (aangezien een gezamenlijke minor praktisch wellicht niet realiseerbaar is op korte termijn) zijn er wel eerste stappen te zetten, namelijk meer samenwerken vanuit de bestaande minoren (HR, BUAs):

- Experts uit andere regio's/ lectoraten betrekken bij de bestaande modules
- Minor studenten inzetten voor onderzoek buiten de regio Rotterdam
- Opschalen van de minor (wellicht is het interessant om de minor op twee plekken in het land te draaien).

1.3 Matching vraag en aanbod opdrachten

Vanuit verschillende regio's zijn er vragen met betrekking tot stedelijke logistiek die interessant kunnen zijn voor afstudeerders en stagiairs. De hogescholen hebben niet altijd capaciteit (in de vorm van studenten) beschikbaar; deels omdat de tijd van de vraag en de tijd waarop een student stage loopt of afstudeert niet overeenkomen, deels omdat de betreffende vraag van een (lokale) overheid of bedrijf geografisch niet handig te matchen zijn met waar een student zich bevindt. Om dit op te pakken nemen de deelnemende partijen zich voor om te komen tot een betere matching van vraag en aanbod qua opdrachten en studenten.

Concrete actie: we beginnen hier op een lichte manier mee: door elkaar te informeren bij vragen (vanuit TLN, Gelderland en logistiek makelaar) en beschikbaarheid van studenten (door hogescholen). Dit kan uitgewerkt worden tot een platform waarop vacature-vragen komen en waarop studenten zich beschikbaar kunnen stellen (CV, motivatie), mocht de light aanpak waar mee gestart wordt hiervoor aanleiding geven. Dit ziet er dan uit als een soort vraagbaak, ondersteunend aan de learning community; een soort marktplaats (studenten en bedrijven tekenen in).

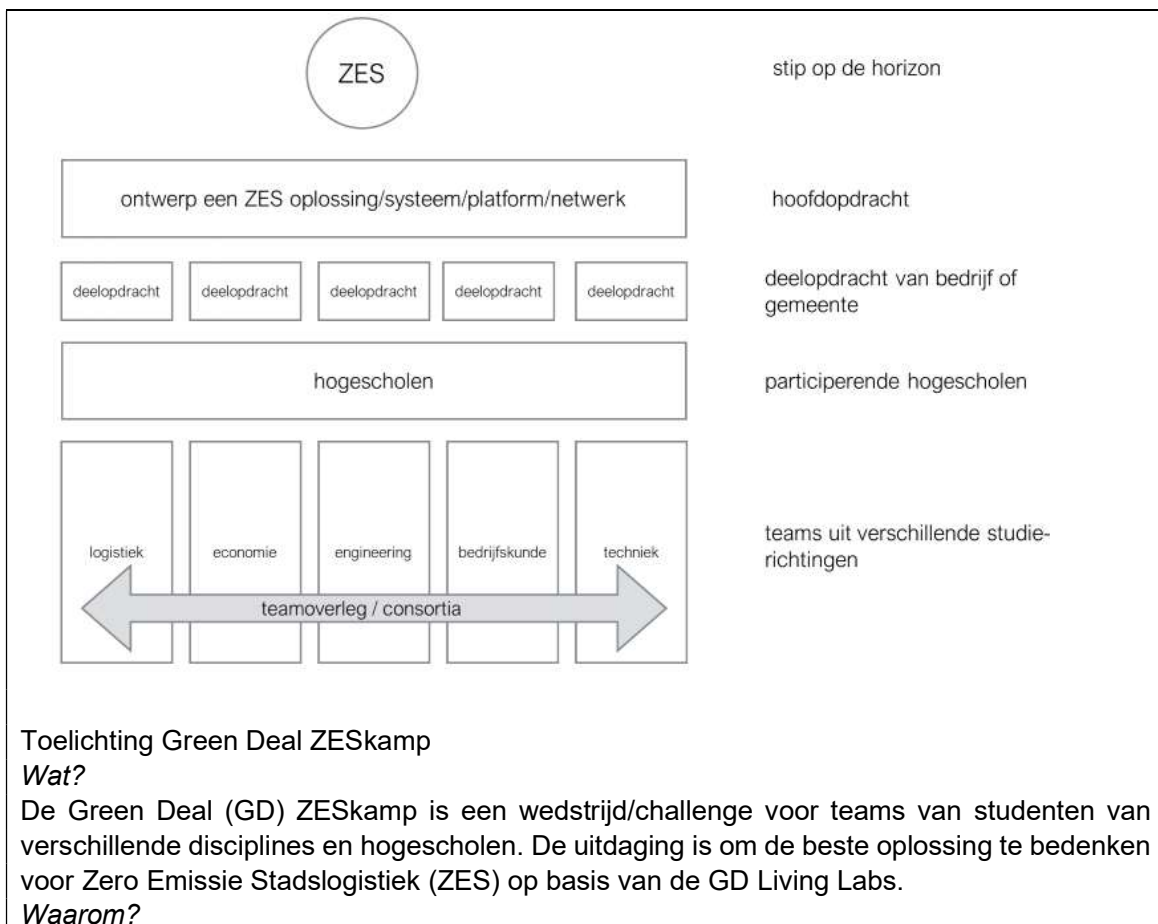
1.4 Overige verbeteracties

Naast deze concrete acties zijn er uit de inventarisatie in dit onderzoek nog een aantal verbeteracties benoemd, die – bij verdere samenwerking – zeker moeten worden opgepakt, namelijk:

- Onderwijs door experts; in het hogeschool landschap zetten vele docenten zich in om stedelijke distributie te onderwijzen, maar er ligt winst door experts uit de onderzoekswereld en het bedrijfsleven een podium te geven om zo tot betere kwalitatieve lessen te komen. Hierdoor leren docenten die operationeel onderwijzen bij en hebben zij tevens meer ruimte om de focus te leggen op de juiste begeleiding.
- Thematieken/domeinen; er speelt veel in de stedelijke distributie, maar wat zijn nu de juiste themabenoamingen. Hierdoor kan het eenvoudiger worden om het onderwijs op te bouwen doordat er meer focus wordt aangebracht. Het maakt het tevens eenvoudiger om keuzes te maken in het onderwijsaanbod.
- Omringende vakgebieden/onderwerpen duiden; het is niet altijd eenvoudig om stedelijke logistiek puur op de stad te focussen. Voordat diensten, goederen en personen een stad bereiken hebben zich al een veelvoud van processen afgespeeld. Wat is er kortom nodig uit andere vakgebieden/onderwerpen om stedelijke logistiek in het juiste perspectief te onderwijzen.

- Politiek en wet- en regelgeving omtrent stedelijke distributie; dit onderwerp is een belangrijk onderdeel om problematieken binnen de stedelijke distributie te duiden en oplossingen te laten slagen, maar goed onderwijs hierop ontbreekt nog. Ook het actueel houden van deze zaken in het onderwijs is lastig.
- Aanpalende segmenten (overlap, maar soms ook helemaal los gegeven van stedelijke logistiek, denk aan: bouwlogistiek, afvallogistiek en personenlogistiek); er is genoeg over bekend er wordt aandacht aan geschonken, maar dit zou versterkt en verbeterd moeten worden, want na alle analyses op vervoerstromen liggen hier echt aandachtspunten binnen de stedelijke distributie.
- Beter aansluit Jong Logistiek Nederland: stedelijke logistiek is hier nu vaak geen onderwerp. Juist met de young professionals ook hiernaar kijken helpt voor onderwijs (behoeften), matching vraag en aanbod, en ook in onderzoek. Dit zou vanuit KDCs gedaan kunnen worden.
- Het ontwikkelen en een plaatsvinden voor een studentencompetitie (dit zou kunnen in een (gezamenlijke) minor, maar ook binnen bestaande evenementen (denk aan congressen, seminars, etc. vanuit het werkveld). Dit is een andere manier om studenten op een snelle manier veel van het onderwerp stedelijke logistiek te leren (anders dan de inhoudelijke module in 1.1). Een voorbeeld van een dergelijke studentencompetitie is uitgewerkt in Kader 2, de ZESkamp. Een dergelijk idee zou ook in afstudeertafels of in een gezamenlijke minor verder uitgewerkt kunnen worden.

Kader 2 ZESkamp (door Freek Boele)

Toelichting Green Deal ZESkamp

Wat?

De Green Deal (GD) ZESkamp is een wedstrijd/challenge voor teams van studenten van verschillende disciplines en hogescholen. De uitdaging is om de beste oplossing te bedenken voor Zero Emissie Stadslogistiek (ZES) op basis van de GD Living Labs.

Waarom?

Het doel van de GD ZES is emissievrije beleving van stadskernen in 2025. Bij de ondertekening was het onderwijs (nog) niet betrokken. Dat gaat met de GDZESkamp veranderen. Wat levert dit op?

- versnellen/verbeteren van producten, diensten en plannen van bedrijven en gemeenten gericht op ZES
- vergroten van kennis bij studenten, hogescholen en bedrijven (kennisdisseminatie en -injectie) op het gebied van ZES
- delen van kennis en leren samenwerken door studenten van verschillende disciplines en hogescholen

Hoe?

De opzet van de GDZESkamp is als volgt:

1. De hogescholen nodigen studenten van verschillende studierichtingen uit tot deelname aan de GDZESkamp. Teams bestaan uit 2 tot 6 studenten. Dit kunnen ook studenten van verschillende hogescholen zijn. Allianties zijn mogelijk. Eventueel vindt een voorselectie plaats door de hogescholen
2. Bedrijven en gemeenten die projecten of pilots willen starten vanuit Living Labs verbinden zich aan een team.
3. De studententeams werken gedurende 2-5 maanden aan deze projecten en leveren een concreet plan/product/dienst op samen met de bedrijven/gemeenten.
4. Gedurende de challenge krijgen de studenten workshops en colleges aangeboden door bedrijven en gemeenten.
5. De inzendingen worden beoordeeld door een onafhankelijke jury. Getoetst wordt op criteria als haalbaarheid, innovatie en effect op milieu en maatschappij.

2. Landelijk praktijk gericht stedelijk logistiek onderzoek: wat en hoe kan samen?

Naast de onderwerpen die genoemd zijn op het gebied van gezamenlijk onderwijs in hoofdstuk 1, zijn er ook op het gebied van onderzoek kansen door als HBO's zaken samen op te pakken. Hierbij gaan we wederom niet in op de manier waarop de samenwerking wordt vormgegeven (zie KDC Logistiek Ambitieplan en Kennisakkoord, zoals kort beschreven in hoofdstuk 1) maar vooral op de inhoudelijke kansen. Voordeel van samenwerking is dat daardoor conclusies minder situatie-afhankelijk worden (iets dat gegeven dat het vaak om een specifieke stad, regio of stadsdeel gaat in stedelijke logistiek, nu wel vaak het geval is). Want als iets in twee verschillende situaties werkt, is de kans al groter dat het echt een goed idee is, dan wanneer de steekproef 1 was. Nadeel is dat er meer coördinatie vereist is.

2.1 Gezamenlijke onderzoeksinfrastructuur

Het verder uitwerken van een gezamenlijke onderzoeksinfrastructuur kan op een kleinschalige manier starten (zoals ook in hoofdstuk 1 is beschreven) – delen van rapportages, gezamenlijk matches van vraag en aanbod, etc. Het voornemen is om dit sowieso te gaan doen. Daarnaast wordt er gekeken of het mogelijk is om een SIA Sprong aanvraag te kunnen doen (maart 2021), om zo verder de gezamenlijke onderzoeksinfrastructuur uit te bouwen. Kader 3 licht toe wat SPRONG is. Los van of een SPRONG-aanvraag succesvol zal zijn, moet het onderzoek dat gedaan wordt door de betrokken hogescholen vanuit een gezamenlijk platform beter zichtbaar maken voor de buitenwereld; zie ook de ambities uit het Ambitieplan.

Kader 3 Toelichting SIA SPRONG (van <https://regieorgaan-sia.nl/financiering/sprong/#Programmakader>, oktober 2020)

Doel SPRONG

SPRONG stimuleert de samenwerking tussen onderzoeksgroepen van verschillende hogescholen die de potentie hebben om binnen 8 jaar uit te groeien tot krachtige SPRONG-groep. Een SPRONG-groep bestaat uit een samenwerking tussen (minimaal) 2 hogescholen en praktijkpartners, zoals bedrijven uit de beroepspraktijk (bijvoorbeeld mkb), publieke instellingen en overheden. Krachtige SPRONG-groepen hebben een brede doorwerking naar de kwaliteit van het onderzoek van de betrokken hogescholen.

Bevorderen profilering en positionering onderzoeksgroepen

De samenwerking tussen hogescholen in SPRONG-groepen leidt ertoe dat ieders kennis bijdraagt aan de ontwikkeling van meer generieke kennis rond actuele, maatschappelijke vraagstukken. Dit bevordert de profilering en positionering van de onderzoeksgroep(en).

Goede samenwerking en afstemming voorkomt bovendien dat niet overal het wiel opnieuw uitgevonden hoeft te worden. De hogescholen kunnen van elkaars werkwijze leren, bijvoorbeeld op het gebied van datamanagement, kwaliteitszorg of de verbinding van onderzoek en onderwijs.

Onderzoeksgroep in SPRONG

De hogeschool stelt zelf vast wat een onderzoeksgroep is. Een onderzoeksgroep kan globaal omschreven worden als een samenhangende groep onderzoekers die vanuit dezelfde strategie hun onderzoek verrichten.

De onderzoeksgroep heeft voldoende onderzoeksexpertise in huis heeft en staat in nauwe verbinding met de beroepspraktijk en het onderwijs. De onderzoeksgroep heeft eenduidig beleid waarmee de kwaliteit en kwantiteit van het onderzoek is geborgd. Daarnaast is er een strategisch personeelsbeleid met aandacht voor leiderschapsvaardigheden, carrièreperspectief en professionalisering.

2.2 Benchmark / maturity model

Vanuit van 'Landelijke synergie bij hogescholen in onderzoek en onderwijs rond stedelijke logistiek – deliverable 1 (PTL10.982)' komt het idee om gezamenlijk een benchmark tool (of maturity model) te gaan ontwikkelen. Studenten zouden dat kunnen gebruiken om te inventariseren waar het bedrijf of de overheid waar zij stage lopen of afstuderen zit qua kennisniveau, om zo ook de juiste (beschikbare) informatie te kunnen koppelen aan het niveau van hun opdrachtgever. Ook geeft dit qua onderzoek mooi weer welke vragen er op welk moment spelen en maakt het het mogelijk om meer te halen uit losse onderzoeken van studenten. Concreet wordt deze vraag deels nu door een stagiair vanuit de HAN (in samenwerking met logistiek makelaar Freek Boele) opgepakt. Op basis van de resultaten zullen we verder ontwikkelen om zo tot een volwaardig tool (hier zullen we gezamenlijk financiering voor zoeken). De benchmark tool inzicht moet steden/ lokale overheden en / of bedrijven meer te geven in (1) de huidige stand van zaken (t.o.v.) andere steden/ regio's en (2) waar de belangrijkste verbetermogelijkheden liggen.

2.3 Gezamenlijke onderzoekstrajecten

De meest voordehand liggende manier om verder samen te werken op het gebied van onderzoek is gezamenlijk onderzoeksvoorstellen in te dienen. Dit zou wellicht binnen het thema 'Steden' kunnen van het nieuwe actieprogramma van de Topsector Logistiek (een voorbeeld hiervan is Sharing Logistics, vanuit de HR). Andere mogelijkheden zijn gezamenlijke voorstellen vanuit andere financieringsbronnen (RAAK, denk aan LEVV Logic), of vanuit de EU (Horizon Europe heeft in het komend onderzoeksprogramma verschillende interessante calls). Dit past goed binnen de plannen zoals die ook zijn gemaakt in het Kennisakkoord.